

The background is a solid orange color. It features several decorative elements: a large yellow circle on the left, a medium yellow circle on the right, a smaller yellow circle at the top center, a small yellow circle at the bottom center, and a vertical yellow bar on the far right.

Římské mince

Vnější znaky

- ▶ Ražba (= mincovní obraz + legenda, tj. zkráceně: mincovní obraz)
- ▶ Tvar
- ▶ Velikost
- ▶ Mincovní kov
- ▶ Hmotnost

Mincovní obraz

- ▶ Vývoj od 1. pol. 3. stol. př. Kr. do 5. stol. po Kr.
- ▶ Religiosní princip
- ▶ Kommemorativní princip

Periodizace vývoje mincovního typu

- ▶ ve shodě se základními mezníky římských dějin
 - 1. republika** (cca 289 – 27 př. Kr., předěl r. 146 př. Kr.)
 - 2. rané císařství** (27 př. Kr. – 284 po Kr.)
 - 3. pozdní císařství** (284 – cca 476 po Kr.)

1. Republika

- ▶ Shoda s helénistickými ražbami
- ▶ Líc: hlava božstva
- ▶ Rub: postava božstva

Řecké a další cizí vlivy

- ▶ Řecký vliv je silný zejm. ve vnějším vzhledu, ve formě
- ▶ V západním Středomoří typické pro kartaginské ražby ve všech kovech: **koňská hlava**
- ▶ **Dle Thomsena** převzali Římané koňskou hlavu jako mincovní typ právě z Kartága

Aes

- ▶ Aes = kov (latinsky)
- ▶ Souhrnný název pro nejstarší platidla na Apeninském poloostrově, Sicílii a jihozápadním Balkáně, různých typologií.
- ▶ Zhotovovány byly **litím z forem**, nikoliv ražbou, která je dnes jedinou mincovní technologií.

Aes Signatum

- ▶ Aes Signatum, latinsky značená měď, kov.
- ▶ Premonetární (předmincovní) platidlo, kterého se užívalo zejména v oblasti střední Itálie, koncem 4. a počátkem 3. století př. Kr.
- ▶ Vývojově představuje mezistupeň mezi **Aes Rude**, což byly nezpracované kusy kovu, a **Aes Grave** (tzv. těžká měď), které má již charakter mince.

Aes Signatum

- ▶ Posledním stupněm ve vývoji předmincovních platidel v Římě
- ▶ odlité zpravidla do tvaru **cihly** a opatřené reliéfy **zvířat, zbraní, kotvy ...**
- ▶ Obrazy aes signatum měly zřejmě kommemorativní význam
 - ▶ Obraz slona s chobotem zdviženým k útoku a svině ~ bitva u Beneventa r. 275 př. Kr. (strach slonů z chrochtání sviní)

Aes grave

- ▶ Líc: hlava božstva ~ Saturnus, Dioskúrové, Roma, Ianus, Mercurius, Minerva, Apollo; dále pak: ruka, blesk, žalud, Pegasus, hlava koně, kanec, pes, želva
- ▶ Rub: stejné obrazy jako na lícu; dále např. obraz kola a přídě (*prora*)

Bronzové mince

- ▶ Poprvé se objevují společně se stříbrnými didrachmami
- ▶ Líc: hlavy různých božstev - Venuše, Herkulés, Minerva, Mars, Apollo
- ▶ Rub: lev, Pegasus, pes
- ▶ Typologické schéma římských bronzových mincí se ustálilo během 2. punské války

Zlaté mince

- ▶ Poprvé se razily na počátku 2. punské války
- ▶ Líc: oboustranná hlava Dioskúrů
- ▶ Rub: výjev, který se interpretuje jako vojenská přísaha – 2 bojovníci se meči dotýkají vepře
- ▶ Další emise zlatých mincí se v Římě razila od roku 211 př. Kr. (očekávání římského triumfu)
- ▶ Líc: hlava Marta
- ▶ Rub: orel na blesku

Denárové období

- ▶ Líc: hlava bohyně Romy – personifikace Říma
- ▶ Rub: nápis ROMA
- ▶ Na aversu denáru se legenda ROMA objevuje mezi 136-108/7 př. Kr. (dle Crawforda)
- ▶ Rub (od 1. desetiletí 2. stol. př. Kr.): obraz Luny ve dvouspřeží (= biga ~ název mincí = **bigati**)

Obsah mincovního typu (pozdní republika)

- ▶ Obsahově rozmanité, těžké utřídit
- ▶ Dle Mattingly – 5 skupin:
 - ▶ náboženské typy
 - ▶ osobní typy
 - ▶ historické typy
 - ▶ živé a neživé objekty
 - ▶ architektura a umění

Výběr mincovního typu byl ovlivněn 2 základními podněty

1. Oslavit svůj rod a později i sebe sama
2. Využít mincovního typu jako prostředek politické propagandy

Politická propaganda se v mincovních obrazech uplatnila až za občanských válek cca kolem poloviny 1. století př. Kr.

Portrét

- ▶ Poprvé se objevuje ve shodě s uplatňováním portrétů i v ostatních oborech umění
- ▶ Již za Sullovy diktatury (82-79 př. Kr.)
- ▶ Portréty realistické až naturalistické (předstupeň portrétu: **posmrtné voskové masky** vystavované v atriích)

Portrét žijícího politika – vojevůdce

- ▶ Na římských mincích r. 44 př. Kr. (s rozhodnutí senátu)
– podoba Caesara, portrét se na mincích udržel i
po jeho zavraždění
- ▶ Rozšíření v souvislosti s obrovskou politickou
propagandou na sklonku republiky
- ▶ Mincovní portréty významných politiků, vojevůdců
~ bezpochybná propagační fce